

تحلیل داده‌های کیفی با نرم‌افزار MAXQDA 11

مؤلف:

سید صمد بهشتی

عضو هیات علمی دانشگاه یاسوج

ویراستار:

سید شاهرخ موسویان

عضو هیات علمی دانشگاه یاسوج

سرشناسه: بهشتی، سیدصمد، ۱۳۵۷-
عنوان و نام‌پدیدآور: تحلیل داده‌های کیفی با نرم افزار MAXQDA11
تالیف: سیدصمد بهشتی ویراستار: سیدشاهرخ موسویان

مشخصات نشر: روش شناسان
مشخصات ظاهری: ۱۹۰ ص: مصور
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۹۵۵-۱-۸

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
موضوع: تحقیق کیفی --- برنامه‌های کامپیوتری
موضوع: علوم اجتماعی -- روش‌های آماری -- برنامه‌های کامپیوتری

شناسه افزوده: موسویان، سیدشاهرخ، ۱۳۵۱-، ویراستار
زده‌بندی کنگره: ۱۳۹۴ ۳۹۳/۳۷۱/۳
زده‌بندی دیوینی: ۳۰۰/۷۲
شماره کتابشناسی ملی: ۴۰۱۰۲۱۳

با همکاران استادان، جامعه شناسان

جامعه شناسان

روش شناسان

تحلیل داده‌های کیفی با نرم افزار MAXQDA11
تالیف: سیدصمد بهشتی

چاپ اول: ۱۳۹۵ تهران/ تعداد ۱۰۰ نسخه
قیمت: ۱۶۰۰۰ تومان/ چاپ دیجیتال: نگیر
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۹۵۵-۱-۸
همه حقوق چاپ نشر برای ناشر محفوظ است.

حروفچینی، نمونه‌خوانی و صفحه‌آرایی: روش شناسان
ویراستاری: سیدشاهرخ موسویان

فروشگاه و نمایشگاه مرکزی:

تهران، خیابان انقلاب، رویروی درب اصلی

دانشگاه تهران، پاساژ فروزنده، پلاک ۲۱۷

فروشگاه جامعه‌شناسان

تلفن: ۶۶۰۰۰۵۱، ۸۱-۶۶۹۵۹۶۸۰

تلفن دفتر نشر: ۸۶۰۳۴۲۲۶

این اثر، مشمول قانون حمایت مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب
۱۳۴۸ است، هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مولف
(ناشر) نشر یا پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۱
فصل اول.....	۵
نرم افزارهای تحلیل داده های کیفی.....	۵
فصل دوم.....	۱۳
معرفی و نصب نرم افزار.....	۱۳
۱-۲ معرفی نرم افزار.....	۱۳
۲-۲ قابلیت های نرم افزار MAXQDA 11.....	۱۵
۳-۲ پیش نیازهای نصب و استفاده از برنامه MAXQDA 11.....	۱۵
۴-۲ نصب نرم افزار.....	۱۶
۵-۲ شروع کار با نرم افزار.....	۱۹
۶-۲ محیط نرم افزار.....	۲۲
۱-۶-۲ نوار عنوان.....	۲۲
۲-۶-۲ نوار منوها.....	۲۳
۳-۶-۲ نوار ابزار.....	۲۶
۴-۶-۲ نوار وضعیت.....	۲۸
۵-۶-۲ مجموعه اسناد.....	۲۸
۶-۶-۲ مجموعه کدها.....	۲۸
۷-۶-۲ مرورگر سند.....	۲۹
۸-۶-۲ بخش بازبینی.....	۲۹
فصل سوم.....	۳۱
ایجاد و وارد کردن داده ها.....	۳۱
۱-۳ نوع داده و قالب های مورد قبول برنامه.....	۳۱

۳۲	۲-۳ ساختار بخش مجموعه اسناد
۳۲	۱-۲-۳ سطح فوقانی (سطح پروژه)
۳۵	۲-۲-۳ سطح میانی (گروه سند)
۳۵	۳-۲-۳ سطح پایینی (سند)
۳۷	۳-۳ ایجاد اسناد متنی
۳۹	۴-۳ وارد کردن اسناد متنی
۴۲	۵-۳ وارد کردن عکس
۴۲	۶-۳ وارد کردن فایل های صوتی و ویدئویی
۴۶	۷-۳ وارد کردن اسناد مستقیم
۴۷	۸-۳ وارد کردن متن های از پیش در گذاری شده
۴۷	۹-۳ وارد کردن صفحه گسترده ها
۴۹	۱۰-۳ وارد کردن جداول
۵۰	۱۱-۳ وارد کردن منابع کتاب شناختی
۵۱	فصل چهارم
۵۱	کدگذاری / مقوله بندی
۵۱	۱-۴ مقدمه
۵۲	۲-۴ روش های کدگذاری / مقوله بندی داده ها
۵۲	۱-۲-۴ کدگذاری قیاسی
۵۴	۲-۲-۴ کدگذاری خودکار
۵۴	۳-۲-۴ کدگذاری استقرایی
۵۶	۳-۴ مشاهده محتوای متن و ویرایش آن
۵۸	۴-۴ کدگذاری اسناد متنی
۶۱	۵-۴ کدگذاری فایل های PDF
۶۲	۶-۴ کدگذاری عکس

۶۲	۷-۴ کدگذاری فایل‌های صوتی و ویدیویی
۶۸	۸-۴ سازمان‌دهی کدها
۶۸	۸-۴-۱ تغییر نام کد
۶۸	۸-۴-۲ حذف کد
۶۹	۸-۴-۳ وزن‌دهی به کدها
۷۱	۸-۴-۴ ادغام کدها
۷۱	۸-۴-۵ سلسله مراتب کدها
۷۳	۸-۴-۶ خنثی‌سازی کدها
۷۴	فصل پنجم
۷۴	متغیرها و ویژگی‌ها
۷۴	۵-۱ مقدمه
۷۵	۵-۲ تعریف متغیرها و مقادیر
۷۸	۵-۳ واردکردن داده‌ها
۷۹	۵-۴ واردکردن و منتقل کردن متغیرها
۸۱	۵-۵ آمارگیری و نمودارسازی
۸۴	فصل ششم
۸۴	یادداشت‌ها و پیوندها
۸۴	۶-۱ مقدمه
۸۵	۶-۲ ایجاد یادداشت
۸۵	۶-۲-۱ یادداشت سند
۸۷	۶-۲-۲ یادداشت کد

۸۷	۳-۲-۶ یادداشت متصل به متن
۸۸	۴-۲-۶ یادداشت آزاد
۸۸	۵-۲-۶ مدیریت یادداشت‌ها
۸۹	۶-۲-۶ کپی کردن یادداشت‌ها
۹۰	۳-۶ ایجاد پیوند
۹۱	۱-۳-۶ پیوند متن
۹۲	۳-۳-۶ پیوند متن با عکس
۹۲	۳-۳-۶ پیوند با بیرون از پروژه
۹۳	۴-۳-۶ پیوند با وبسایت‌ها
۹۳	۵-۳-۶ پیوند با موقعیت جغرافیایی
۹۴	۶-۳-۶ مدیریت پیوندها
۹۴	۷-۳-۶ خشی کردن پیوند
۹۶	فصل هفتم
۹۶	جستجو و بازیابی اطلاعات
۹۶	۱-۷ مقدمه
۹۷	۲-۷ جستجو
۹۸	۳-۷ فعال‌سازی اجزای پروژه
۹۸	۱-۳-۷ فعال‌سازی اسناد
۹۹	۲-۳-۷ فعال‌سازی کدها
۹۹	۳-۳-۷ غیر فعال‌سازی کدها و اسناد
۹۹	۴-۳-۷ فعال‌سازی به وسیله ویژگی‌ها
۱۰۲	۴-۷ جستجوی لغوی
۱۰۵	۵-۷ جستجوی لغوی توسعه‌یافته
۱۰۶	۶-۷ بازیابی ساده اطلاعات

۷-۷	بازیابی پیچیده اطلاعات	۱۰۹
۱۱۳	فصل هشتم	
۱۱۳	روش‌های ترکیبی	
۱۱۳	۸-۱ مقدمه	
۱۱۴	۸-۲ ماتریس نقل قول	
۱۱۶	۸-۳ جدا کردن تقابلی	
۱۱۸	۸-۴ جدول نوع شناسی	
۱۲۱	۸-۵ جدول بیک بیدی	
۱۲۴	۸-۶ آمار زیرکدها	
۱۲۷	فصل نهم	
۱۲۷	واژه‌نامه	
۱۲۷	۹-۱ مقدمه	
۱۲۸	۹-۲ فراوانی کلمات	
۱۳۱	۹-۳ فهرست توقف	
۱۳۲	۹-۴ ساخت واژه‌نامه	
۱۳۵	۹-۵ کدگذارنده MAXDictio	
۱۳۸	فصل دهم	
۱۳۸	خلاصه‌سازی	
۱۳۸	۱۰-۱ مقدمه	
۱۳۹	۱۰-۲ خلاصه‌سازی و ویرایش آن	
۱۴۰	۱۰-۳ نمایش جدول خلاصه‌ها	
۱۴۳	فصل یازدهم	
۱۴۳	ابزارهای نمایشی	

۱۴۳	۱-۱۱ مقدمه
۱۴۴	۲-۱۱ مرورگر ماتریسی کد
۱۴۶	۳-۱۱ مرورگر روابط کد
۱۴۸	۴-۱۱ نمودار مقایسه اسناد
۱۴۹	۵-۱۱ پرتله سندها
۱۵۰	۶-۱۱ خطای کد
۱۵۳	فصل دوازدهم
۱۵۳	مدل سازی
۱۵۳	۱-۱۲ مقدمه
۱۵۴	۲-۱۲ معرفی MAXMaps
۱۵۷	۳-۱۲ مدل سازی بدون ارتباط با پروژه
۱۵۸	۴-۱۲ مدل سازی از طریق ارتباط با پروژه
۱۵۸	۱-۴-۱۲ مدل تک-مورد
۱۶۰	۲-۴-۱۲ مدل تک-کد
۱۶۲	۳-۴-۱۲ مدل نظریه-کد
۱۶۲	۴-۴-۱۲ مدل همزمانی کدها
۱۶۴	۵-۴-۱۲ مدل بخش های کد-زیرکد
۱۶۶	فصل سیزدهم
۱۶۶	کارگروهی
۱۶۶	۱-۱۳ مقدمه
۱۶۷	۲-۱۳ کار متناوب روی یک پروژه
۱۶۷	۳-۱۳ مبادله و مقایسه فعالیت ها
۱۷۰	۴-۱۳ ادغام پروژه ها

منابع ۱۷۳

فهرست کتابشناسی ۱۷۳

واژه‌نامه انگلیسی به فارسی ۱۷۵

واژه‌نامه فارسی به انگلیسی ۱۷۷

www.ketab.ir

پیشگفتار

امروزه استفاده از رایانه‌ها جزء لاینفک زندگی ما به صورت عام و وسیله‌ای اجتناب‌ناپذیر در تحلیل‌های علمی به صورت خاص شده‌اند. وجود انواع برنامه‌ها و نرم‌افزارهای کامپیوتری به همراه گسترش روزافزون رایانه‌ها، روش‌های تحقیق کیفی را نیز بی‌نصب نگذاشته است. پیشرفت‌های صورت گرفته در فناوری‌های مربوط به ضبط صدا و فیلم و نیز گردآوری عکس و متن و نیز قدرت پردازش کامپیوترها در زمینه طبقه‌بندی، حفظ و بازیابی اطلاعات، شرایط بسیار مناسبی را برای به کارگیری این فناوری‌ها در زمینه روش کیفی تحقیق فراهم کرده‌اند.

مرور تاریخ روش‌های تحقیق نشان می‌دهد که تا دهه‌های میانی قرن بیستم میلادی، در پژوهش‌های علمی در حوزه علوم انسانی عمدتاً از روش‌های تحقیق کمی استفاده می‌شد. اما از همین زمان، به دلیل انتقاداتی که از زوایای مختلف به روش‌های تحقیق کمی می‌شد، کم‌کم تحقیقات کیفی مورد توجه بیشتری قرار گرفت. عمده‌ترین مشکل چنین روشی به‌ویژه هنگام تحلیل داده‌ها، وقت‌گیر و پرهزینه بودن آن است که برای رفع آن از اواسط دهه ۱۹۸۰ میلادی محققان به فکر استفاده از رایانه‌ها در تحلیل داده‌های کیفی افتادند.

امروزه انواع مختلفی از نرم‌افزارهای رایانه‌ای برای تحلیل داده‌های کیفی وجود دارد که به آن‌ها «نرم‌افزارهای تحلیل داده‌های کیفی» یا «نرم‌افزارهای تحلیل داده‌های کیفی به کمک رایانه» گفته می‌شود. اولین برنامه‌های نرم‌افزار برای تحلیل داده‌های کیفی در اواسط دهه ۱۹۸۰ میلادی تهیه و روانه بازار شد.

استفاده از کامپیوترها در بین محققان همیشه با تردیدهایی روبرو بوده است و مخالفان و موافقان زیادی را با خود به همراه داشته است. موافقان با دیدی خوش بینانه امیدوارند که به کارگیری این ابزار تحولی شگرف در روش‌های تحقیق کیفی ایجاد کند و مخالفان نیز دل‌مشغولی‌هایی نظیر مکانیکی شدن، کمی زدگی و تحریف تحلیل‌های کیفی دارند. خوش‌بینی و نگرانی هیچ‌کدام از این دو گروه از واقعیت دور نیست و نحوه استفاده محقق از این نرم‌افزارها تا حد زیادی می‌تواند مؤید دیدگاه هرکدام از این دو گروه باشد.

آنچه مسلم است این است که برخلاف نامی که این دسته نرم‌افزارها بر خود دارند (نرم‌افزار تحلیل داده‌های کیفی)، منطبق با ماهیت روش تحقیق کیفی، در عمل این محقق است که فرایند تحلیل را به عهده دارد و رهبری می‌کند و نرم‌افزارها تنها اطلاعات و داده‌ها را بنا بر نحوه مدیریت محقق سازمان‌دهی می‌کنند و در این میان هیچ تحلیلی انجام نمی‌دهند.

کتاب حاضر از ۱۳ فصل تشکیل شده است. در ادامه، هر فصل به صورت مختصر معرفی می‌شود.

- فصل ۱ باهدف معرفی نرم‌افزارهای تحلیل داده‌های کیفی نگاشته شده است و به صورت اتمی نرم‌افزارهایی را که قابلیت استفاده در این تحلیل‌ها دارند معرفی و بنا بر کاربردها،شان طبقه‌بندی کرده است.
- فصل ۲ کتاب نرم‌افزار مکس کیودی‌ای ۱۱ را به عنوان موضوع اصلی این کتاب معرفی می‌کند و نسخه نه‌ب‌آن را به صورت کامل و مرحله‌به‌مرحله توضیح داده است.
- فصل ۳ کاربر را به صورت سبکی با نحوه ایجاد و ورود داده‌های گردآوری شده، اعم از فیلم، صوت، عکس، متن و... در نرم‌افزار آشنا خواهد کرد.
- فصل ۴ کتاب نخستین مرحله از تحلیل داده‌های کیفی را، تحت عنوان کدگذاری و مقوله‌بندی داده‌ها آموزش می‌دهد. در این فصل انواع روش‌های کدگذاری، نحوه کدگذاری داده‌های مختلف، سازمان‌دهی و پایش کدها به تفصیل توضیح داده شده‌اند.
- فصل ۵ یکی از زمینه‌های مهم و مؤثر در تحلیل داده‌ها را ارائه می‌کند یعنی نحوه تعریف متغیرها و مقادیر آنها و نیز نحوه تخصیص هر مقدار به هر واحد تحلیل. آموزش‌های این فصل محقق را قادر می‌سازد تا داده‌ها را برحسب متغیرها و مقادیر مختلف تحلیل کند و الگوی داده‌ها را برحسب آنها پی‌گیری کند.
- فصل ۶ کتاب به محقق آموزش می‌دهد تا چگونه ایده‌ها و افکار خود را در قالب یادداشت‌ها، در فرایند تحقیق ثبت کرده، سازمان‌دهی کند و در فرایند تحلیل به کار بگیرد. همچنین نحوه ایجاد پیوندها و مدیریت آنها از دیگر بحث‌های مطرح شده در این فصل است.

- فصل ۷ نحوه جستجوی ساده و پیچیده اطلاعات را آموزش می‌دهد. محقق با استفاده از مطالب این فصل می‌تواند هم به مکان‌یابی واژه‌های موردنظر خود در پروژه بپردازد و هم اینکه اطلاعات موردنیاز خود را در محتویات پروژه بازیابی کند.
- فصل ۸ کتاب به محقق امکان می‌دهد تا داده‌ها و تحلیل‌های کیفی خود را با زبان آمار و ارقام بیان کند. این فصل که درواقع یکی از امکانات جدید این نسخه از نرم‌افزار را تحت عنوان روش‌های ترکیبی آموزش می‌دهد، محقق را قادر می‌سازد تا با ترکیب روش‌های کمی و کیفی نوعی روش ترکیبی برای تحلیل داده‌ها را به کار ببرد.
- در فصل ۹ نحوه ایجاد واژه‌نامه آموزش داده‌شده است. با استفاده از واژه‌نامه محقق می‌تواند اثرا فایده‌تری نسبت به داده‌های تحقیق خود داشته باشد و با توجه به آمار و ارقامی که از واژه‌های موجود در پروژه به دست می‌آورد، دیدی کلی نسبت به الگوی مضمونی داده‌ها پیدا کند. ضمن اینکه آموزه‌های این فصل می‌تواند یکی از ابزارهای کاربردی به‌ویژه در زمینه کدگذاری قیاسی را به محقق آموزش دهد.
- فصل ۱۰ کتاب به خلاصه‌سازی داده‌ها اختصاص یافته است. با استفاده از خلاصه‌سازی محقق می‌تواند زوائد کنار گذاشته و دقیقاً روی آنچه مصاحبه شوندگان به‌وضوح بیان کرده‌اند تمرکز کند، بدون اینکه بخواهد از عین واژه‌های خود آنها استفاده کند. این امر کمک می‌کند تا محقق بتواند آنچه آنها مشخصاً بیان کرده‌اند را جمع‌آوری کرده و سرانجام به زبان قابل فهمی ارائه کند.
- فصل ۱۱ تکنیک‌هایی را به محقق آموزش می‌دهد که به او کمک می‌کند آنها بتواند مشکل نمایش محتویات پروژه در قالب کلمات و واژه‌ها را برطرف کند و کلیت پروژه و یا اجزای آن را در قالبی غیر از کلمات و واژه‌ها و در قالب اعداد، رنگ‌ها و جداول نمایش دهد.
- در فصل ۱۲ محقق می‌آموزد چگونه نتایج تحلیل خود را به‌صورت گرافیکی و در قالب مدل ارائه کند. مدل‌سازی برای یک واحد تحلیل، یک کد و یا ترکیبی از مجموعه کدها در این فصل آموزش داده‌شده است.
- فصل ۱۳ یا فصل پایانی کتاب نحوه انجام یک پروژه به‌صورت گروهی را آموزش می‌دهد. با استفاده از مطالب این فصل محقق می‌تواند نحوه مدیریت یک پروژه و اطلاعات لازم در خصوص نحوه ترکیب و ادغام پروژه‌های متعدد و نیز تحلیل گروهی داده‌ها را یاد بگیرد.

لازم به توضیح است، با توجه به جنبه آموزشی داشتن کتاب و عدم تکیه بر مباحث نظری صرف، نویسنده تلاش کرده است برای تدوین مطالب کتاب، از راهنمای^۱ نرم‌افزار و مطالب موجود در سایت نرم‌افزار و نیز برخی منابع معتبر دیگر که در فهرست کتابشناسی انتهای کتاب آورده شده، استفاده کند و لزوماً مرجع مشخصی را به عنوان منبع مورد استفاده قرار ندهد.

از آنجا که هیچ کار بشری نیست الا آن که دچار نقص و کاستی است، پیشاپیش از نواقص موجود در این اثر عذرخواهی نموده و از صاحب نظران، متخصصان، اساتید و دانشجویان عزیز درخواست داریم ما را از نظرات ارزشمند خود در راستای اصلاح و بهبود این اثر به سید نمایند.

بدون شک انتشار این کتاب بدون همراهی فکری و عملی برخی دوستان ممکن نبود. در این باره باید خود می دانم از دوست عزیزم آقای محمد حقمرادی که مشوق اینجانب در تألیف کتاب بوده و نیز دکتر سید شاهرخ موسویان که ویرایش ادبی کتاب را به عهده گرفتند تقدیر و تشکر نمایم.

سید صمد بهشتی

تابستان ۱۳۹۴